Грітченко Т.
доцент кафедри фахових
методик та інноваційних
технологій у початковій школі
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ПОРІВНЯННЯ СУТНОСТІ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ТА МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Гуманізація навчально-виховного процесу, зміна цільових орієнтацій, перехід на позиції особистісно орієнтованої концепції, надання вчителю початкової школи права на самостійність у педагогічній творчості вимагають підготовки фахівця нового типу. У школу повинен прийти вчитель, готовий до здійснення цілісного педагогічного процесу відповідно до освітніх програм, рівня підготовленості молодших школярів, вимог Державного освітнього стандарту початкової загальної освіти, створення ефективного комунікативного педагогічного середовища як умови успішного розвитку дитини.

Проте, вивчення стану проблеми підготовки майбутнього вчителя початкової школи показало, що зміст підготовки такого фахівця, побудований в основному на принципах функціонального підходу з використанням методів: організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності майбутнього вчителя початкової школи; стимулювання і мотивації навчальної діяльності (вимога, роз'яснення значущості учіння, використання ігор, дискусій, емоційних ситуацій тощо); контролю, аналізу та оцінювання результатів навчання майбутнього вчителя початкової школи**.**

Вважаємо, що застосування технології інтерактивного навчання на заняттях у вищому навчальному педагогічному закладі є доцільним і

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

ефективним, адже інтерактивне навчання має на меті створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. Методи інтерактивного навчання – «це посилена педагогічна взаємодія, взаємовплив учасників педагогічного процесу через призму власної індивідуальності, особистого досвіду життєдіяльності …, процес інтенсивної, міжсуб'єктної комунікації …» [2, с. 48].

Теоретико-практичні основи методів інтерактивного навчання визначені у роботах І. Дичківської , О. Дубасенюк, О. Єльнікова, С. Кашлева, О. Комар, І. Нікішиної, В. Ніколіної, І. Осадченко, О. Пєхоти, О. Пометун, Л. Пироженко, Г. П'ятакової, В. Руденко, Г. Селевка, Г. Сиротенка, М. Скрипника та ін. Серед найпопулярніших методів інтерактивного навчання дослідники називають: роботу в парах; «2–4–усі разом»; «Карусель»; роботу в малих групах, «Мікрофон», «Незакінчене речення», «Мозковий штурм», «Навчаючи – вчуся», «Ажурну пилку», аналіз ситуації, «Дерево рішень», різні види дискусій, диспутів, дебатів; розігрування ситуації за ролями, метод «ПРЕС», «Займи позицію», «Рольову гру» тощо.

Для повнішого розкриття категорії «методи інтерактивного навчання», О. Пометун порівнює традиційні та інтерактивні методи навчання за такими параметрами: цілі; позиція викладача та студента; організація комунікації в навчальному процесі [1, с. 7]. Ми проаналізували зроблене дослідницею порівняння [там само, с. 7–12] за аналогічними параметрами, помістивши дані у вигляді таблиці.

Таблиця

Порівняння сутності традиційних методів та методів інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи для суб'єктів «викладач» та «студент»

Сутність традиційних методів навчання	**Сутність методів інтерактивного навчання**
Цілі навчання	

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

Мета – обраним способом передати студентам і домогтися засвоєння ними якомога більшого обсягу знань, тобто трансляція вже осмисленої й диференційованої педагогом інформації, визначення навичок, які необхідно сформувати у студентів. Завдання студентів – відтворити знання та способи діяльності, створені іншими. Результат – знання студентів у вигляді певного обсягу інформації з різних навчальних предметів, що існує в його свідомості у вигляді набору тем, які не завжди мають смислові зв'язки. Зворотний зв'язок – процес відтворення навчального матеріалу студентами викладачу. Протиріччя: між змістом навчального предмета та його знаннями студентів; між глибиною усвідомлення студентами навчального матеріалу та можливостями використання знань у позанавчальних ситуаціях. Досягнення когнітивних (пізнавальних) цілей у їх шестиступеневій ієрархії (за Б. Блумом) – лише	Мета – обраним способом викладачеві створити такі умови навчання, за яких студент сам здобуватиме й конструюватиме знання та власну компетентність у різних галузях подальшого життя. Завдання студентів – одержати інформацію не у вигляді вже готової системи від викладача, а в процесі власної активності; під час взаємодії на занятті з іншими студентами і викладачем; опановувати систему апробованих способів діяльності стосовно себе, соціуму; засвоїти різні механізми пошуку знань в індивідуальній і колективній діяльності. Результат – знання, отримані студентами, які є одночасно й інструментом для самостійного їх здобування. Досягнення когнітивних (пізнавальних) цілей у їх шестиступеневій ієрархії (за Б. Блумом) – усі шість рівнів: знання, розуміння (переклад, інтерпретація, екстраполяція), застосування, аналіз синтез, оцінювання, а також реалізація соціальної компетентності (уміння вести дискусію, працювати в групі, розв'язувати

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

перших три рівні: знання, розуміння (переклад, інтерпретація, екстра-поляція), застосування.	конфлікти, слухати інших тощо).
Позиція студента й викладача в освітньому процесі	
Особливості позиції педагога: чітке планування змісту лише власної діяльності, у процесі якої викладач – центральна дійова особа, яка керує студентами, показує, розповідає, запитує, вимагає спокою в аудиторії, обмежує рухи студентів. Позиція студента на занятті – пасивний слухач, якому іноді надається можливість продемонструвати свої знання.	Позиція студента на занятті – активний учасник освітнього процесу, що дозволяє йому, беручи участь у дискусіях, обговорюючи різні проблеми, імітуючи ситуації, засвоювати 70 % - 90 % інформації. Взаємодія між викладачем і студентами заснована на паритетності, що допускає прийняття викладачем думок і активної позиції студентів, визнання за ними права на самостійність суджень.
Організація комунікації у навчальному процесі	
Основа комунікативного процесу – монолог викладача, у процесі якого, використовуючи систему заохочень і покарань, змушує студентів прийняти інформацію як необхідну й обов'язкову. Спосіб комунікації – одностороння комунікація з ініціативи викладача відповідно до заздалегідь підготовленого плану заняття, що дозволяє за короткий проміжок часу передати великий обсяг матеріалу, маючи зворотний зв'язок у вигляді	Основа комунікативного процесу – організація викладачем процесу навчання, у якому він – консультант, фасилітатор, який ніколи не «замикає» навчальний процес на собі, тому головними у процесі навчання стають зв'язки між студентами, їхня співпраця, а результати навчання досягаються взаємними зусиллями учасників процесу навчання (студенти беруть на себе взаємну відповідальність за результати навчання).

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

коротких відповідей студентів.	Спосіб комунікації – багато-стороння комунікація, при якій викладач не домінує над студентами, а стає учасником навчальної діяльності, а комунікаційні зв'язки виникають не лише між викладачем і студентами, але й між усіма студентами (студенти отримують можливість поділитися своїми думками, враженнями й відчуттями, розповісти про власні висновки й вислухати думки не тільки викладача, а й одногрупників).

Отже, як видно із таблиці, інтеракція за своєю сутністю – багатостороння комунікація, при якій комунікаційні зв'язки виникають не лише між викладачем і студентами, але й між усіма студентами. Завдяки цьому майбутній учитель початкової школи отримує можливість набути комунікативної компетентності: поділитися своїми думками, враженнями й почуттями, розповісти про власні висновки й вислухати думки не тільки викладача, а й одногрупників; брати участь у дискусіях, обговорюючи різні проблеми, імітуючи ситуації, у тому числі й мовні; вести дискусію; працювати у групі, розв'язувати конфлікти, слухати інших тощо.

Однак, слід зазначити, що використання цих методів має бути педагогічно обґрунтованим: пріоритет певного виду методу навчання має визначатися конкретними навчальними цілями професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. І. Пометун, Л. І. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2002. – 135 с.
2. Пометун О. І. Сучасний урок : інтерактивні технології навчання :

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)

науково-метод. посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.

Create PDF files without this message by purchasing novaPDF printer (http://www.novapdf.com)